

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea „1 Decembrie 1918”
1.2. Facultatea	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	de ARTĂ RELIGIOASĂ
1.4. Domeniul de studii	ARTE VIZUALE
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii/Calificarea/Grupă de bază ESCO	ARTA SACRĂ/ artist plastic (COR 265102); grafician (265104); pictor (265106)/ ISCO-08 (ESCO): visual artist (2651); artistic painter (2651.1), drawing artist (2651.6).

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Erminia picturii bizantine			2.2. Cod disciplină		ARS301	
2.3. Titularul activității de curs			Simona-Teodora Roșca-Neacșu					
2.4. Titularul activității de seminar			Simona-Teodora Roșca-Neacșu					
2.5. Anul de studiu		III	2.6. Semestrul	V	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp de studiu individual					ore
• Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					14
• Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					14
• Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					12
• Tutoriat					2
• Examinări					2
• Alte activități (exersări practice)					28
Total ore activități individuale					72

3.7 Total ore studiu individual	72
3.8 Total ore din planul de învățământ	28
3.9 Total ore pe semestru	100
3.10 Numărul de credite	4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Tablă interactivă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop, flipchart/*platformă online (Teams)</i>
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	<i>Tablă interactivă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop, flipchart/*platformă online (Teams)</i>

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	C1. Prezentarea cadrului istoric al dezvoltării artei sacre, în speță a picturii bizantine C1.1. Formularea conceptului de erminie, canon și program iconografic C2. Evidențierea momentelor și personalităților proeminente ale iconografiei de sorginte bizantină C2.1. Interpretarea tendințelor de codificare iconografică C3. Expunerea contextului apariției și dezvoltării iconografice în Biserică C3.1. Utilizarea avansată a strategiilor de contextualizare teologică și culturală a programelor iconografice C3.2. Precizarea și utilizarea adecvată în comunicarea profesională a terminologiei specifice teologiei iconologice C4. Prezentarea unei istorii mediatice a Revelației și a diverselor stadii ale imaginii în Biserică C5. Precizarea detaliată și analiza sistematică a evenimentelor iconologice definitorii pentru Biserica: iconomahia, Duminica Ortodoxiei C5.1. Descrierea integrală și în detaliu a terminologiei iconologice C5.2. Identificarea și descrierea amănunțită a programelor iconografice, în descendența bizantină dar și în contextul modernității
Competențe transversale	- CT1. Aplicarea strategiilor iconologice în formularea unui program iconologic adecvat unui spațiu iconic

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	La finalul cursului studenții vor cunoaște evoluția tematică a programelor iconografice în spațiul ortodoxiei bizantine și românești
7.2 Obiectivele specifice	- Cunoștințele dobândite vor permite înțelegerea altor cursuri, din domeniile incluse în studiul artei sacre. - Tematica permite cunoașterea elementelor iconologice fundamentale, integrarea lor în spațiul liturgic; înțelegerea cadrului care a generat o teologie în imagini; identificarea unor personalități iconografice și a unor momente privilegiate cu statut de model în spațiul bizantin și în cel românesc; identificarea unor posibile modele iconologice contemporane; deschiderea spre dialog cu diversele spații iconologice ortodoxe. Obiectivele formativ-educative ale prezentului curs urmăresc realizarea unei conștiințe iconologice întemeiată în Tradiția vie a Bisericii, deschisă neconținut spre noutatea Duhului Sfânt

8. Conținuturi

8.1. CURS	Metode de predare	Observații
1. Introducere în studiul hermeneuticii iconografice - obiectul, definiția, denumire, scop, importanță, împărțirea și metoda - izvoarele hermeneuticii iconografice - disciplinele înrudite și bibliografia generală	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
2. Artă paleocreștină: rolul imagiunilor și teologia iudeo-creștinismului - simbolurile creștine primare	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
3. Artă paleocreștină: catacombele și simbolurile religioase	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
4. Trecerea de la simbol la icoană. Primele imagini creștine: de la catacombe la bazine	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
5. Icoana lui Hristos și memoria Feței Domnului în Biserica - Mandyllion, Achieropietă, icoană	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
6. Cultul martirilor și dezvoltarea iconografică - raporturile cu păgânismul; Cultul martirilor este o manifestare firească a credinței creștine, total diferit de cultul eroilor păgâni; Actele martirice	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
7. Răspândirea creștinismului, școlile catehetice și dezvoltarea iconografică - rolul catehetic și apologetic al icoanelor	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
8. Calendarul creștin și dezvoltarea iconografică - convertirea lui Constantin cel Mare; politica lui religioasă; - convocarea primului sinod ecumenic - Constantin cel Mare și artă	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică

9. Sinoadele ecumenice și dezvoltarea iconografică - arianismul și începuturile lui - tulburările preariene și sinoadele locale până în 325 - desfășurarea lucrărilor și canoanele alcătuite	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
10-11. Sinoadele ecumenice și dezvoltarea iconografică - disputa pnevmatomahă și apolinarismul - Sfinți Părinți despre Sfântul Duh - convocarea, desfășurarea și hotărârile sinodului	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
12-13. Prima iconomahie bizantină și teologii iconoduli - Ioan Damaschin și tratatele împotriva iconomahilor	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică
14. Cea de-a doua iconomahie bizantină și teologii iconoduli -Teodor Studitul și dosarul unei rezistențe teologice	Prelegerea, conversația, prezentarea pe tabla interactivă/ videoproiector/ platformă online (Teams) Materiale didactice imprimate	1 oră fizică

8.2. SEMINAR

1. Metodologia cercetării științifice în teologia iconologică; Colecții utilizate în cercetarea iconologică (interne și internaționale); Reviste de specialitate naționale și internaționale cu relevanță pentru studiile iconologice;	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
2. Izvoare privind istoricitatea persoanei Mântuitorului Hristos; Filon din Alexandria și mărturia creștină; Iisus Hristos în documentele iudaice; Kerigma apostolică; Documente iconografice.	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
3. Martiriul și sensul pascal al vieții la primii creștini; Actele martirice și iconografia martirilor; Cultul sfinților. Icoane ale martirilor	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
4. Actele Martirice; Privire comparativă asupra cultului păgân al eroilor și asupra martiriului creștin Antitrinitarismul; Gnosticism și creștinism și problema imaginilor religioase	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
5. Ierarhia bisericească; Sfânta Liturghie. Reprezentări iconografice.	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
6. Dezvoltarea cultului și podoaba iconografică a spațiului liturgic	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
7. Dezvoltarea catehetică și influența acesteia în tradiția iconologică.	Dezbateri argumentativă	1 oră fizică
8. Sărbătorile liturgice și iconografia praznicală	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizice

9. Teologia politică și iconografia bisericească Constantin cel Mare în istoriografia creștină; Implicațiile decretului de la Milano 313; Constantin și Biserica; Raporturile creștinismului cu păgânismul	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizice
10. Crezul și dezvoltarea iconografică; Comentariu asupra celor 7 articole de credință	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
11. Sinteza patristică și dezvoltarea iconografică	Dezbateri argumentativă	1 oră fizică
12. Sinteza patristică și dezvoltarea iconografică (II)	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
13. Iconomahia bizantină și influențe iconografice (I)	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică
14. Biruința Ortodoxiei și dezvoltarea artei ecleziale în Orient și Occident	Dialog, analize lucrări de seminar	1 oră fizică

8.3. Bibliografie:

1. BRAUN, Peter, *Cultul Sfinților: apariția și rolul lor în creștinismul latin*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998.
2. CONSTAS, Maxim, *Arta de a vedea. Paradox și percepție în iconografia ortodoxă*, Editura Doxologia, Iași, 2017.
3. DANIELOU, Jean, *Simbolurile creștine primare*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998.
4. DAMASCHIN, Sfântul Ioan, *Cele trei tratate contra iconoclaștilor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
5. DIONISIE, din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Editura Sophia, București, 2000.
6. DUMITRESCU, Sorin, *Noi și icoana*, Editura Anastasia, București, 2010.
7. EVDOKIMOV, Paul, *Arta icoanei. O teologie a frumuseții*, Editura Meridiane, 1993.
8. FLORENSKY, Pavel, *Iconostasul*, Editura Anastasia, București, 2009.
9. GRABAR, Andre, *Iconoclasmul bizantin. Dosar arheologic.*, Editura Meridiane, București, 1991.
10. ICA JR, Ioan, Teodor Studitul. *În apărarea sfințelor icoane. Dosarul unei rezistențe teologice*, Editura Deisis, Sibiu, 2017.
11. MARROU, Henri-Irénée, *Biserica în antichitatea târzie 303-604*, Editura Universitas, București, 1999.
12. OZOLIN, Nikolai, *Chipul lui Dumnezeu, chipul omului*, Editura Anastasia, București, 1998.
13. PĂCURARIU, Mircea, EDROIU, Nicolae (coord.), *Patriarhia Română/ Academia Română, Monahismul ortodox românesc. Istorie, contribuții și repertoriizare, vol. 2*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2016.
14. ROȘCA, Simona Teodora, *Icoana pe sticlă din Transilvania. Sec. XVIII-XX*, Editura Tradiții clujene, Cluj-Napoca, 2010.
15. TRISTAN, Frederik, *Primele imagini creștine: de la simbol la icoană. Sec. II-VI*, Editura Meridiane, 2002.
16. USPENSKY, Leonid; LOSSKY, Vladimir, *Călăuziri în lumea icoanei.*, Editura Sophia, București, 2011.
17. USPENSKY, Leonid, *Teologia icoanei*, Editura Patmos și Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2012.
18. SCHOENBORN, Christoph, *Icoana lui Hristos*, Editura Anastasia, București, 1996.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul este o radiografie analitică a dezvoltării iconologice a tradiției creștine în toată amploarea și

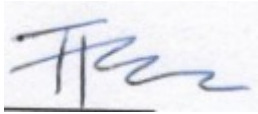
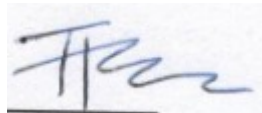
diversitatea sa polifonică.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Evaluare finală</i>	<i>Evaluare frontală/orală pe baza unui subiect extras de student</i>	30%
		-	-
10.5 Seminar/laborator	<i>Verificare pe parcurs</i>	<i>Exersări practice</i>	20%
	<i>- Activitate la seminar</i>	<i>Elaborarea unei lucrări caracteristice cercetării și redactării științifice</i>	30%
		<i>Implicare în dezbateri</i>	20%

10.6 Standard minim de performanță:

Pentru nota 5 (cinci): studentul cunoaște elementele iconologice esențiale și pe cele ale unui program iconografice minimal.

Data completării 20.09.2024	Semnătura titularului de curs 	Semnătura titularului de seminar 
Data avizării în departament 23.09.2024	Semnătura director de departament 